

Nr 302.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av säkerhetsanstalt för förvarade och internerade samt ny sinnessjukavdelning inom fångvården.

I proposition nr 220 äskas anslag för uppförande av säkerhetsanstalt för förvarade och internerade samt ny sinnessjukavdelning inom fångvården.

Det har saknats mig tid och tillfälle att avslöja, vilka skilda människoöden skola försmäkta bakom dessa labyrinter av byggnadsföretag.

Så mycket framgår emellertid att det i vissa fall främst gäller s. k. strafffriförklarades »förvaring», så vitt på bostadens beskaffenhet ankommer. Opinionen i landet får alltmer klart för sig att den växande tillverkningen av strafffriförklarade genom att åt en psykiatriker överlämnas att som enmansdomare faktiskt träffa avgörande om en människas otillräknelighet med undanskjutande av domstolarnas självbestämningsrätt, döljer sig en laglöshet av stora mått, en återkomst i viss mån »av de gamla häxprocessernas tidevarv», såsom en strafffriförklarad en gång förmenade.

Ett sådant tillstånd måste en gång upphöra och därför kommer det också att ske. Mångenstädes verka krafter från djupen i sådant syfte, trotsande tidsandans främlingskap och bundna möjligheter inför en sådan angelägenhet. För min del hänvisas till motionen 222 och interpellationen den 18 mars 1938 i första kammaren.

Man måste då först fråga sig om dessa byggnadsföretag äro inriktade på bibehållande och eventuellt fortsatt utvidgning av ett sådant skräckvälde över oss stackars fattiga människor. Detta är tillika en kostnadsfråga för staten. Vederbörande utskott bör därför, synes mig, ägna uppmärksamhet åt att de äskade anslagen ej på samma gång innefatta ett sanktionerande av nämnda företeelse i samhällsordningen och dess rättskipning.

Emellertid är det upplyst, att nu gäller det till en början åtminstone en förbättring av de tillhandahållna lokalerna för s. k. strafffriförklarades »förvaring». Därmed är väl även meningen, att laglöst strafffriförklarade med bibehållet genomsnittligt borgerligt förstånd åtminstone ej skola sammanblandas med helt sinnessjuka. Tillfället torde då också berövas vederbörande att av egen maktfullkomlighet insätta sådana patienter å s. k. stormavdelningar, såsom en ytterligare bestraffningsform utanför lagarna för yttringar av förtvivlan över deras belägenhet.

Förbättrade bostäder är emellertid ej den viktigaste angelägenheten. Nästa steg från samhällets sida bör vara, att nämnda strafffriförklarade även få en kärleksfull behandling. Därtill fordras som bekant, en särskild kompetens,

vilken såsom François Rabelais erinrade redan på 1500-talet måste uppbyggas först och sist på samvetet, som är ett ovetenskapligt begrepp.

I ett samtal med sinnessjuksnämndens ordförande medgav denne, att även straffriförklarade ha rätt att framföra klagomål och få dem samvetsgrant prövade. I min interpellation förra året framförde jag till justitieministerns omtanke klagomål från vissa namngivna straffriförklarade, som förvarades i S:t Sigfrid i Växjö. Det har sedan rapporterats till mig, att deras behandling försämrats i anledning av klagomålen. Justitieombudsmannen anmodade medicinalstyrelsen att verkställa en undersökning. Denna inspektion sysslade dock ej med huvudsaken och någon anmärkning framfördes icke. Kort efteråt blev genom påtryckning utifrån ett ombyte i alla fall företaget i överläkarebefattningen.

En kyrkans man uppfordrade mig för några dagar sedan personligen att inskrida till förmån för en ämbetsbroder, som enligt hans uppfattning utan fog hotades med laglös psykiatrisk inspärning. Han hade följt fallet i över ett år.

Under gårdagen bekom jag från en kyrkoherde bifogade skrivelse med åtföljande vädjan från en av hans konfirmander. Det finns föga förhoppningar att en sådan angivelse föranleder en behjärtad undersökning, om den icke först framföres till riksdagen och i tryck får tala till många med sitt belysande innehåll. Klagomålet har av mig anmälts även hos statssekreteraren i justitiedepartementet.

Det hemställs,

att riksdagen ville

1) förklara, att riksdagen genom beviljande av medel till uppförande av s. k. »förvaringsställen» för s. k. straffriförklarade icke velat sanktionera den ur laga rättsordning utbrutna tillverkningen av sådana offerväsen.

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära undersökning och förslag till att förbättringen i lokaliteterna kompletteras även med en kärleksfull vård av de patienter, som tillkommit genom förberörda tillverkning av straffriförklarade.

3) hemställa, att denna omvårdnad även innefattar en organisation från samhällets och anstaltens sida att bereda straffriförklarade mänskliga utsikter till ett återvändande till friheten och möjligheter till utkomst, som genom samhällets tidigare ingripande ruinerats för dem.

Stockholm den 2 april 1938.

Carl Lindhagen.

Avskrift.

Bilaga.

Herr Borgmästare Carl Lindhagen,

Borgmästaregården,

Ålsten.

Av tidningspressen har jag sett, att Borgmästare Lindhagen hyser intresse för ock dem, som på grund av fall och fel kommit inom fängelsernas murar.

Undertecknad har emottagit en skrivelse av 29/2 1938 från en förutvarande konfirmand. Skrivelsens innehåll är vemodigt. Att skaffa mannen i fråga plats är nog ej så lätt. Men jag vill göra ett försök.

Vore värdefullt, om Borgmästaren godhetsfullt ville genomläsa brevet. Kanske att Borgmästare Lindhagen kan göra något för den beklagansvärde. Är tacksam erhålla skrivelsen åter.

Med all högaktning

Karl Bäckgren.

Kyrkoherde.

Askersund 31/3 1938.

Kyrkoherde Karl Bäckgren!

Undertecknad har många gånger tänkt på det vackra avskedstal som Ni herr pastor en gång höll till Edra Konfirmander i Lerbäcks kyrka. Herr pastorn uppehöll den insjuknade kontraktsprost Kalmänders tjänst. Jag hade då den stora förmånen att höra Edert vackra tal, ty jag var ibland den lilla skara, som talet var ställt till. Särskilt fastnade i mitt minne de orden, »Kommen till mig I alle som äro betungade, skall jag hugsva!». Även kommer jag ihåg några ord till som pastorn sade. Kommer ni, mina kära vänner, någon gång illa ut här på livets mödosamma stig, låt då icke stolthet eller falsk blygsamhet förvilla eder, utan kom till mig, så skall jag försöka att hjälpa er om jag kan. Jag har många gånger tänkt att sätta mig i förbindelse med pastorn, men efter som jag inte har vetat någon adress, så har jag inte kunnat förrän nu. Av en ren händelse har jag sett Edert namn i en tidning, och därför så vill jag nu hänvända mig till Eder nu med mina sorger och bekymmer.

Nu herr pastor vill jag omtala mitt levnadsöde. En gång i unga år, så begick jag en förseelse mot lagen, en förskingring av en del kläder samt en cykel, till ett värde av cirka 50 kr. Och då vid rättegången yrkades av advokaten på läkareundersökning av mitt sinnestillstånd, på grund av att i unga år hade jag ett mycket häftigt humör. Då undersökningen var slut, blev jag av Kungl. Medicinalstyrelsen förklarad för 5—5 och av rätten strafffriförklarad. Sedan överförd till Hospital. På 3 olika sådana platser har jag nu vistats nu i 20 år. Och på ett sådant ställe kommer nog att bliva mitt hem tills man kommer till en bättre värld. Jag har varit föräldralös, min moder har jag icke haft reda på förrän år 1929 och hon kan inte göra något för min personliga del, fattig och arm som hon är, hon får själv tjäna sitt uppehälle hos andra, hon är i Vintrosa församling. Under dessa gångna

nio år har jag endast erhållit två brev från henne, trots detta att jag har skrivit hundratal brev till henne, så mor har jag ingen glädje av. Min fader vet jag icke av, jag är född utom äktenskapet. Och således har jag icke haft några föräldrar att rådfråga mig med och utan föräldrars stöd, då blir genom nöd och umbärande frestelserna en övermäktiga, man gör saker och ting, som en får lida för hela sin återstående levnad, och ändå är det endast till sitt uppehälle man tar, när man inte vet, om man skall få någon mat eller något att skyla kroppen med. Herr pastorn har kanske många gånger uti livet träffat sådana beklagansvärda människor, kanske givit dem en slant till nattlogi och kanhända ett mål mat, men sedan inte tänkt på dem mer, ty en präst har ju många andra göromål som tar tiden. Många av dessa stackars varelser kanske i dag sitter inburade på något fängelse eller Svartsjö. Andra åter på någon sådan här plats, som skall kallas sjukhus men i praktiska livet är något helt annat. Själv är jag en som är räknad till den sistnämnda, år ifrån år har jag vistats på sådana här anstalter, men någon människokärlek har jag icke rönt, ingen känsla för de som lider, ingen rättskänsla. Man tycker kanske att det skulle vara bra, ty vi har en kvinnlig överläkare, men för min personliga del har man ej något intresse. Endast för sådana patienter som har rika å välbärgade föräldrar å släktingar, sådana hjälper man, sedan gör det detsamma hur mycket illa de än har gjort. Tänk, herr pastorn, 20 år på Hospital, vad det vill säga, i synnerhet när som jag, har mitt förstånd i behåll, kan tänka å reflektera över allt man ser, all orättvisa som övas både från sjukhusledningens sida och dem som äro över den. Anser herr pastorn att det är rätt att inspärra fullt friska och arbetsdugliga människor, som kan klara sig själv? Själv är jag en sådan människa. Jag har arbetat och slitit från den första och till den dag som i dag är, inom många olika arbeten. Nu en längre tid har jag arbetat i det tyngsta arbete som finns, sten å bergsarbete. Jag är nu en man i åldern av 42 år, en mans bästa år, är fullt arbetsförmå, kan göra vad som fordras inom lantbruket förefallande göromål, så att om jag fick en sådan plats så skulle jag klara den med glans. Jag har tänkt å reflekterat över livet, varför är man född?, finns det någon mening?, man har ju intet mål att arbeta för, vad ändå livet är meningslöst. Man ser dagligen andra människor (som äro fria) som kanske har gjort mycket större förseelse än en annan. De får gå fria, en annan är inburad. Är detta rätt? Nej och åter nej det är det inte. De styrande vet att jag har inte någon att vända mig till, och således håller de mig år ifrån år, gör precis som de vill med mig. Jag är fullkomligt rättslös. År ifrån år har jag hoppats att min frihetstimma någon gång skulle inträda, men mitt hopp har ödelagts, ingen ändring för mig, endast mörker, inget ljus, hoppets port har för alltid stängts för mig. Hade jag varit en straffånge, då hade jag ju haft den stora förmånen att vända mig till Konungen med min nådeansökan för att få min frihet, men sådant går ej nu när man är straffriförklarad.

Nu sedan jag fick se min gode konfirmationspastors namn i en tidning, så har ett litet hopp uppstigit för mig. Jag har tänkt (»Kanhända att han vill hjälpa dig».) Kanske herr pastorn kan hjälpa mig, med att anskaffa en som är villig att taga mig i sitt arbete, samt att ansvara för mig under min prøvotid, (som kallas »försöksutskrivning»). Kanske pastorn själv kunde ansvara för mig, samt att anskaffa en som gav mig arbete. Jag lovar att göra allt, för att Ni skulle bliva belåten med mig, sköta mig å min plats. Det är det enda som fordras att den som vore villig att taga mig om hand skreve

till Sinnessjuknämnden och till Överläkaren — — — på härvarande sjukhus.

Herr pastorn har nog glömt bort mig, ty genom årens lopp, så får pastorn giva Herrans Heliga Nattvard åt många och således inte komma ihåg alla. Men för att om möjligt uppväcka ett litet minne, så vill jag omtala att under den tiden som jag gick och läste för Eder så var jag hos en lantbrukare i Lerbäcks församling, Fredrik Karlsson, gårdens namn var Önnabo och Limmet, emellan Rönneshytta och Mariedan låg gården. Nu åter en fråga. Jag undrar om det finns en patient på Askersunds sinnesslöanstalt, med namnet Gustaf Lind. När herr pastorn skriver, omtala detta för mig. Nämnda Lind och jag äro halvsyskon. Vi har samma moder men inte samma fader. Hälsa till honom från mig, om han är i sådant tillstånd så att han förstår. Avslutar nu med ett hopp om Eder hjälp till min efterlängtnade frihet, samt hopp om svar.

Tecknar vördsamt
Knut Karlsson.

Källshagens sjukhus, Vänersborg den 29/2 38.

